

0

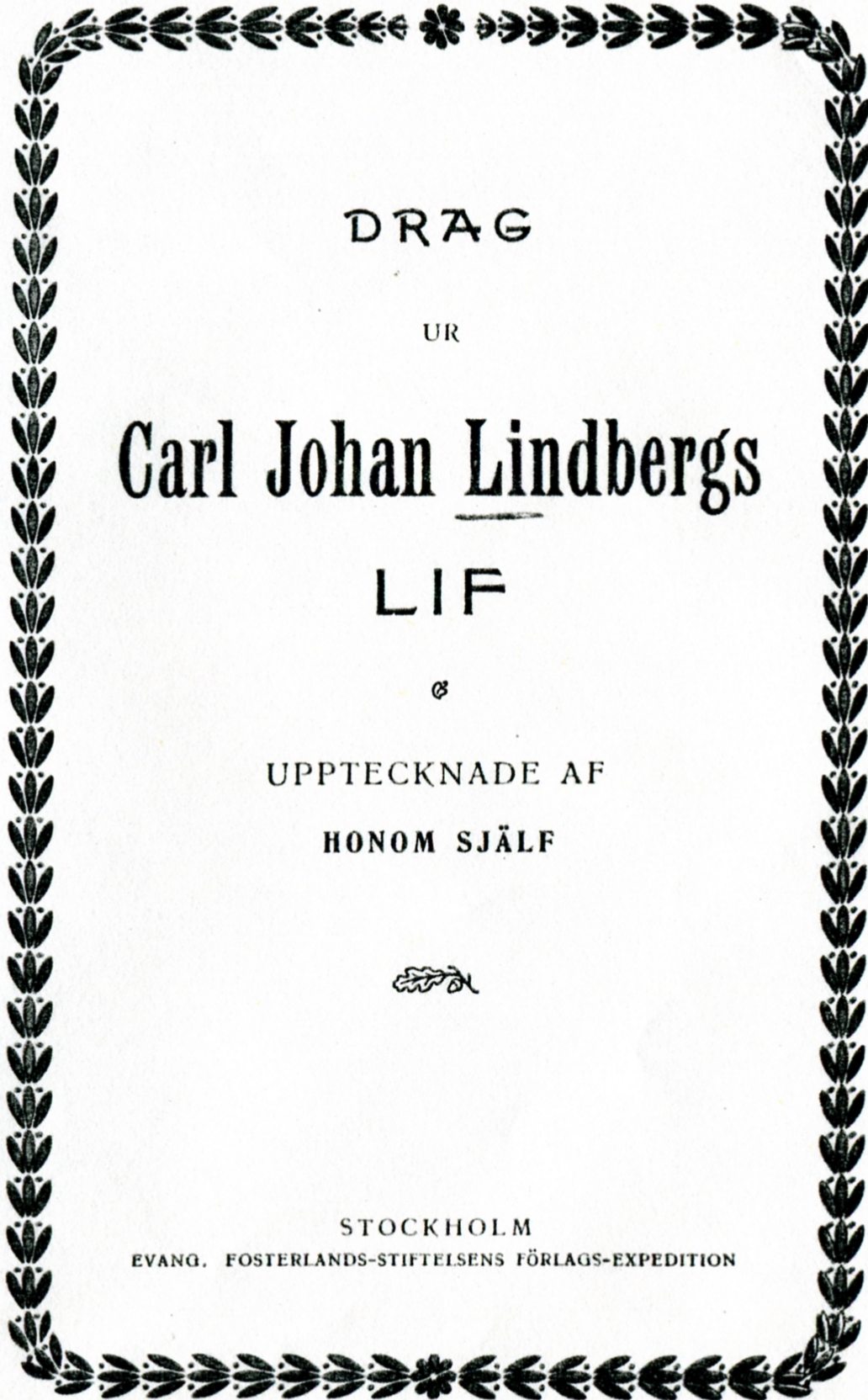
Bridge
Su.
/

CARL JOHAN LINDBERG

0

Pris
2.
(10)

DRAG

UR

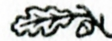
Carl Johan Lindbergs

LIF

o

UPPTECKNADE AF

HONOM SJÄLF

STOCKHOLM

EVANG. FOSTERLANDS-STIFTELSENS FÖRLAGS-EXPEDITION

STOCKHOLM 1905
AKTIEBOLAGET NORDISKA BOKTRYCKERIET

*Ty Kristi kärlek tvingar oss, som hålla så före, att
en har dött för alla och därför hafva alla dött.*

*Och han har dött för alla, på det att de, som lefva,
icke mera må lefva för sig själfva, utan för honom, som
för dem har dött och uppstått.*

2 Kor. 5: 14, 15.

Då ynglingen var hemma med ett lass, krånglade hästarna för honom, hvarför han svor till på dem.

“Du skall aldrig svärja så, Nisse“, sade min far bestraffande till honom.

Ånyo körde han till ången efter ett lass, under det att min far fortsatte med arbetet. Men just som han tagit en famn full med hö för att häfva in i ladan, föll han baklänges, träffad af hjärtslag. Inom ett ögonblick var han död.

Då den unge mannen kom åter, hade den varnande rösten tystnat. Många år därefter kom denne med sin familj till besinning och blef omvänd.

Vid min faders död hade redan de äldsta barnen lämnat hemmet, och blott de två yngsta voro kvar hos en öm och arbetsam moder, som sträfvade dag och natt för att försörja oss, tills vi vid åtta à nio års ålder började förtjäna litet till de dagliga behofven, som ej voro stora.

Hemmets enda rikedom var en ko. Men när min mor en afton kom ut för att släppa in henne i ladugården, fann hon henne rifven af vargar. Sådana var det på den tiden godt om i Småland.

Någon skola fanns icke i församlingen, utan bredvid min mor, då hon satt vid sin spinnrock, lärde jag mig att läsa först i abc-boken och sedan i katekesen.

Eftersom hon ej kunde lära mig att skrifva, gick jag till en af våra grannar, som var skrifkunnig och fick af honom alfabetet upptecknadt på ett papper. Detta blef min förskrift, och någon annan handledning i skrifning erhöll jag ej.

Bokförrådet var icke stort. Min fars bibel hade min äldste bror tagit med sig, då han flyttade bort, och

någon annan hade vi icke i hemmet under mina barnår. "Paradisets lustgård" af Arndt var min mors dagliga lektyr, och vi barn bläddrade ofta igenom boken för att se på de kopparstick, som där funnos, de enda bilder, som den tiden stodo oss till buds. Men af bokens innehåll förstodo vi intet.

Jag kände redan som barn lust att predika, och när jag var ensam ute i skogen, brukade jag hålla tal. Folket började snart säga, att jag borde bli präst.

Mina bröder försökte lära mig min faders yrke, skrädderi, men därför hade jag ingen håg, utan deltog hellre i annat arbete. Jag förrättade tidtals olika slags jordbruksarbete, såsom odling, huggning, slåtter m. m.

Med de få verktyg, som stodo mig till buds, försökte jag mig på med snickring, och vid femton års ålder vaknade hos mig lust för faktorismide, som två af mina bröder sysselsatte sig med. Vid sjutton års ålder köpte jag materialier, gjorde mig verktyg och tillverkade sedan på egen hand flera bössor utan att någonsin ha varit i lära.

Tidtals arbetade jag vid en brunstensgrufva och vid ett järnbruk, belägna i närheten af mitt hem.

Mitt största nöje var att jaga samt att fiska i de små åar och bäckar, som funnos i trakten.

* * *

Ehuru jag ej hade hört något lefvande Guds ord, kände jag dock redan som litet barn sorg öfver synden och behof af att bedja Gud om förlåtelse, då jag gjort orätt.

När jag vid åtta à tio års ålder stod vid min farmors och sedan vid en fasters likkista, kände jag ett

särskildt Herrens klappande på mitt hjärta, som dref mig till bön om att vara redo, om döden skulle träffa mig. Vid denna tid var jag två gånger i synbar lifsfara, men räddades af Herrens hand.

Grefve Hamilton på Eckersholm, en half mil från mitt hem, kallade till sig en predikant från Blekinge, blinde Hans kallad. Han var på Eckersholm en längre tid och höll föredrag om söndagarna. Jag var där två gånger för att höra honom. Första gången var trängseln så stor, att jag icke kunde komma in, och af hans tal hörde jag blott litet ut på gården. Andra gången hörde jag mera. Ordet gjorde intryck på mig, men utan kunskap och utan ledning som jag var, blef det ingen varaktig frukt, af hvad jag hört.

Jag deltog i månget gladt lag och var ofta utsatt för frestelser och lockelser af tanklösa kamrater, men jag bevarades för gröfre syndafall genom min moders varningar och genom en inre röst, som höll mig tillbaka.

En nykterhetsrörelse började på 1830-talet, och en nykterhetsförening bildades. Vid tretton års ålder skref jag in mig i den. Förut hade jag på lek förtärt två glas brännvin för att försöka, om jag kunde tåla så mycket som ett glas på en gång.

Ledaren för rörelsen bröt sitt nykterhetslöfte liksom de flesta, som skrifvit in sig i föreningen, men jag höll mitt gifna löfte.

Dryckenskap och kortspel hörde den tiden till ordningen för dagen både bland prästerna och folket. Ungdomen förlustade sig på dansgillen och lekstugor utan tanke på något lif efter detta.

Vid ett af de första husförhör, som jag besökte, voro både prosten och komministern i församlingen närvarande.

Gamle prosten blef så medtagen, att han måste lägga sig på sängen, medan han förhörde oss barn. En gosse tillfrågades:

“Hur många kor har din far?”

Det var en viktig fråga på den tiden, ty då en bonde dog, skulle prästen ha hvar sjätte ko i “likstod”.

En annan gosse fick den frågan:

“Kan du skriva?”

“Ja”, blef svaret.

“Det var snällt”, sade prosten. “Då kan du bli både kyrkovärd och nämndeman.”

Vid beredelsen till min första nattvardsgång var jag mycket rörd och kraftigt kallad af Herrens Ande. Prästen var oomvänd och uppenbart ogudaktig. Jag var blott åtta gånger hos honom, och han tyckte ej, att det behöfdes mer, “ty”, sade han och bekräftade sina ord med en ed, “jag har aldrig förr haft så bra nattvardsbarn.”

Detta oakadt verkade Herrens Ande på mig genom ordet, så att jag djupt kände sakens vikt och uppfylldes af inre ljufva rörelser. Jag kände behof af att draga mig undan människor för att i ensamhet och stillhet tänka på Gud. Jag var icke långt ifrån Guds rike. Men ingen troende fanns att tala med, och ingen vägledande bok hade jag att läsa, hvarför följden blef den, att när känslorna försvunno, återgick jag till mitt förra lif i världen. Så fortfor det, tills jag fyllt tjugo år.

ANDRA KAPITLET.

VÄCKELSE.

AR 1842 var ett betydelsefullt år för Småland och angränsande provinser. Det var ett nådeligt Herrens år och en besökelsestid, då en allmän rörelse uppstod bland folket genom den s. k. predikosjukan. Den började på så sätt.

En tjuguarig tjänstflicka, "Johanna från Krokvadet", som tjänade på en gård i Ödestugu socken, hade under nyåret gått till sitt hem, beläget i Svenarums församling. Nyårsdagens afton gick hon i sällskap med en del ungdom till en lekstuga i trakten. Då de gått ett stycke af vägen, stannar hon, ryser och ropar:

"Ser ni inte helvetet öppet framför er?"

Hon skakade konvulsiviskt och kunde ej gå längre. Hennes kamrater häpnade och vände om med henne, under det att hon fortfor att varna dem, sägande:

"Vi äro på orätt väg. Vi måste göra bättring, ty tiden är kort."

Under de följande dagarna fortsatte konvulsionerna. Hon föll stundom i dvala, och då hon vaknade upp, sade hon sig hafva sett syner, som tydde på att tiden vore kort och att världen snart skulle förgås.

Ryktet spreds om dessa underliga ting, och folk samlades för att se och höra Johanna. För hvar dag under januari och februari månader ökades tilloppet af människor, och till slut bestämde hon en dag i början af mars, då hon skulle tala för sista gången.

Den utsatta dagen kom, och eftersom det var vackert väder, slädföre och sjöarna frusna, kommo åkande och gående från alla håll. Redan vid niotiden på morgonen voro tusentals människor samlade utanför stugan. Vi stodo tätt packade och väntade i flere timmar på att Johanna skulle visa sig. Värmen blef så stark, att snön smälte och tjälen gick ur jorden, så att folkmängden till slut stod i smutsen.

Först kl. 1 på dagen kom Johanna ut, steg upp på ett bord och talade ungefär en kvarts timme och ropade till folket: "Gör bättring, ty tiden är kort! Världen förgås" o. s. v.

Alla kände sig gripna. En förunderlig stillhet härskade i den stora folkmassan. Inga smädelser hördes, intet gyckel eller skämt. Sedan Johanna slutat, uppträdde två unga män och talade för hvar sin grupp, och småningom skingrades åhörarna åt olika håll, mer och mindre berörda af hvad de sett och hört.

Johanna hade tystnat och uppträdde icke mer. Hon drogs åter ut i världen, och hur hon slutade sina dagar, vet jag icke. Redan innan hon upphört med sitt predikande, hade ett par andra flickor börjat se syner och höja bättringsrop till sina medmänniskor. Rörelsen grep omkring sig allt mer och mer, så att det till slut var flere hundra ynglingar och jungfrur, som i Småland, Öster- och Västergötland m. fl. provinser likt ropande röster samlade skaror af folk omkring sig.

Vid sammankomsterna sjöngos psalmer samt Linderoths och Sions sånger, och det samtalades och rådpläggades om, hur man skulle lefva för att vara beredd att möta döden och domen. Så fortgick rörelsen i två à tre år.

* * *

Så snart jag fick höra talas om Johannas predikan, innan jag hvarken sett eller hört någon af de "väckta", var mitt beslut fattadt att omvända mig till Herren. Hos mig fanns icke ett ögonblicks tvekan därom eller rådfrågande med kött och blod.

Jag hade då en verkstad i ordning och var i full fart med att tillverka skjutgevär, men som jag ansåg detta arbete vara till föga nytta för mina medmänniskor, lämnade jag denna eljes lönande sysselsättning. Jag skaffade mig goda böcker och sökte på så sätt förvärfva mig kunskap i Guds ord. Särskildt studerade jag Gezeliis bibelverk, af hvilket jag hade stor nytta. Luthers postilla fanns då icke i bokhandeln, men året därpå gaf Gleerup i Lund ut den, så att den sedan fanns att köpa.

Snart började jag en liten privatskola. Mitt arbete lämnade mig tid öfrigt att om söndagarna och äfven ofta om hvardagarna deltaga i sammankomsterna, och då såg och hörde jag hundratals af dessa ropande röster. Själfbörjade jag att i april 1842 uppträda vid mötena och predika bättring.

I samma mån som rörelsen grep omkring och spred sig till allt flera församlingar, började också motståndet ge sig till känna. Lagen var emot oss. Enligt det s. k. konventikelplakatet, som förblef gällande till 1858, var det förbjudet för andra än husets folk att

samlas kring Guds ord, och en lekman hade ej rätt att hålla föredrag.

Prästerna, som bort taga hand om rörelsen och leda den in i rätta spår, stodo oförstående och fientliga emot den. De togo kronobetjäningen till hjälp för att kväfva och utrota läseriet. Landshöfdingen i Jönköping skickade ut provinsialläkaren för att undersöka, om dessa predikande ungdomar voro kroppsligt sjuka. På doktors inrådan hämtades en skara af dem till Jönköpings lasarett, där de blefvo mindre väl behandlade. Men ingenting förmådde släcka den eld, som var tänd.

Vid pingsthelgen samma år företog jag min första predikoresa. I sällskap med en annan yngling vandrade jag till fots fyra mil till Timmelheds församling nära Ulricehamn, där min kamrat hade en syster och svåger boende. Flera tusen människor samlades för att höra, och en stor rörelse uppstod. Annandag pingst kommo från staden några herrar, som befallde oss att begifva oss ifrån trakten, hvilket vi också följande dag gjorde.

Väckelsen grep emellertid omkring sig, och under sommarens lopp kom det skrivelser till mig med begäran om nytt besök. I oktober begaf jag mig därför åter till Timmelhed och stannade då en vecka hos en gammal from man, Beckmark i Ek, och talade hvarje afton för fullt hus.

Under tiden kom landshöfdingen i Älfsborgs län resande och tog in på Timmelheds gästgifvaregård, en fjärdedels mil från Ek. Det berättades för honom, att en "smälänning" predikade i trakten och åstadkom oro bland folket. Han skickade bud till fjärdingsmännen med befallning att gripa "smälänningen".

Underrättelse om den fara, som hotade mig, anlände

till Ek, just som jag i skymningen skulle börja mitt föredrag. Hvad var att göra? Skulle jag fly? Nej, jag beslöt att stanna kvar, satte mig bland åhörarna och bad en annan person börja.

Trängseln var stor och värmen stark, hvarför fjärdingsmännen föredrogo att stanna utanför, tills "smålänningen" skulle uppträda.

Emellertid passade sonen i huset på att stänga förstugudörren och ställde sig vid den som vakt. Därefter talade jag i två timmar. När jag slutat, släcktes ljusen, och jag följde med folkströmmen ut i den mörka oktobernatten. Fjärdingsmännen visste ej, hvem de skulle gripa, och måste återvända med oförrättadt ärende. Följande dag lämnade jag orten.

Men vid julen måste jag komma åter. Rörelsen fortfor. Det var ett åkande och ett gående samt under föredragen en trängsel och en hetta, som kunde bryta den starkaste hälsa. Äfven på andra trakter grep väckelsen omkring sig, och jag kallades åt många håll.

Förföljelsen för ordets skull uteblef ej heller. Fyra gånger blef jag af landshöfding Bergensträhle kallad att infinna mig på kansliförhör. Två gånger infann jag mig och varnades för att fortsätta med mitt predikande och hotades med straff, om jag ej slutade upp därmed.

Vid husförhöret i Ödestugu 1843 kallades jag fram inför prostern och komministern och tillfrågades, hvad rätt jag hade att predika. Denna fråga kom alldeles oförberedd öfver mig, men jag bad att få omtala mina skäl, hvilket ock beviljades. Jag beskref då mitt förflutna lif och hur mina ögon öppnats för faran af att vandra främmande för Gud. Då jag nu såg mina medmänniskor skynda mot fördärfvet, kunde jag ej tåga, utan

måste varna dem. Till mitt försvar anförde jag flere bibelställen och bland andra Pauli ord: "Predika ordet, träd fram i tid och otid!"

De församlade föllo i högljudd gråt. Gamle prosten Blomberg sade: "Det hörs, att hans sinne är böjdt", hvarpå han och komministern erbjödo mig att blifva lärare i folkskolan, som då höll på att bildas. Jag antog dock icke anbudet, utan fortsatte med min privatskola och fortfor att predika.

TREDJE KAPITLET.

FRIGÖRELSE.

DEN läroriktning, som vi under denna tid följde, var öfvervägande lagisk. Därtill bidrog mycket, att vi mest läste sådana bättringspredikanter som Hoof, Lars Linderot och Murbeck. Dessutom läste vi äfven flitigt Luther, Johan Arndt och Scriver. Några äldre män, lärjungar till Hoof, drefvo en sträng försakelselära, ifrade för särskild klädedräkt af grå eller svart färg, yrkade på yttre gudaktighetsöfningar m. m. Alla lärdomar och påbud iakttogo vi med största noggrannhet, men då vi menade det uppriktigt inför Gud, funno vi däri ingen tillfredsställelse, utan "synden tog tillfälle af budordet och uppväckte i oss all begärelse", och vi bragtes hart när i förtviflan. Visserligen hade jag många gånger genom evangelium fått tröst, men jag kunde ej behålla den, då jag kände, att synden i tankar och begär ännu ej var öfvervunnen. En skara väckta funnos i flera församlingar, och jag skulle vara lärare och ledare för dem, ehuru vi alla voro lika rådlösa. Så fortgick det i fyra år.

En söndag i oktober 1846 samlades folk för att höra mig tala Guds ord. Själf var jag i djup själsnöd

och såg icke för mig annat än vrede och fördömelse. Jag talade ur mitt innersta hjärta om synden, såsom jag kände den, om lagen och Guds dom, som om vi stått inför domaren. Alla förskräcktes, och ingen visste tröst eller råd.

Följande måndag var en mörk dag. På kvällen samlades vi fem stycken nödställda för att samtala om vår belägenhet. Jag, som själf var tröstlös, skulle trösta och hjälpa de andra. Den gode Guden styrde då så, att jag slog upp och läste Rom. 3 kap. Vi kunde säga ja och amen till beskrifningen på människan i vers. 10—18, och enligt vers. 19 och 20 voro våra munnar tillstoppade och vi brottsliga inför Gud. Detta sågo och kände vi som aldrig förr.

Men så kommo vi till vers. 21—24, där det heter: "och varda rättfärdigade utan förskyllan, af hans nåd, genom återlösningen i Kristus Jesus". Då föll täckelset från våra ögon, och vi sågo Kristus i vårt ställe hafva fullkomnat allt. Vi trodde, vi fröjdades och förundrade oss öfver att vi ej sett detta förut. Vi blefvo så uppfyllda af frid och fröjd i den Helige Ande, att ord fattades oss för att kunna ge uttryck åt våra känslor.

Följande natt kunde jag ej sofva för glädjes skull, utan undrade blott, om saligheten kunde vara större i himmelen. Dottern i huset sade efteråt:

"Hade jag fått några droppar till af den himmelska fröjden, så hade jag dött."

Nu blefvo Pauli ord: "Det gamla är förgånget, se, allt har blifvit nytt", en lefvande verklighet för våra hjärtan. Jag tyckte mig hafva fått en ny bibel. I den förra stod det lag, bud, fordringar, hotelser och dom. I den nya stod Jesus på alla blad och i alla texter.

Och dock var det samma bok, ehuru mina ögon varit förhållna, så att jag ej kunnat se min Frälsare. Men nu lyste han klarare än solen.

Nu försvunno också såsom dimman för den uppgående solen alla de spørsmål och tvifvel, som förut oroat och marterat oss. Allt vårt arbete och sträfvande, som hittills varit vår vinning, blef nu förlust, ja, skada och afskråde mot det öfverträffande i vår Herre Jesu Kristi kunskap. Det där nogräknandet med kläder och färger, hvartill tjänade det, då vi fått den yppersta klädningen till skänks? Hvartill denna trälaktiga fruktan för Gud, då han ej skonat sin egen Son, utan gifvit honom ut för oss alla? Nej, bort med allt eget! Nu Jesus allena — "nu måste man glädjas och fröjdas."

Snart vaknade dock ett annat bekymmer. Hur skola alla våra arbetande och i nöd stadda vänner få veta detta? Att hvar och en, som finge höra det, skulle se och tro, därom kunde icke blifva tu tal. Det gällde nu att uppsöka så många man kunde nå och för dem omtala, hvad Kristus gjort för syndare. Somliga trodde och blefvo glada, andra häpnade och visste ej, hvad de skulle tänka, och andra åter ansågo vårt tal för villfarelse och galenskap.

Efter någon vecka företog jag en vandring af 6 mil till en gammal vän, en lärjunge till pastor Hoof. Han var en ledare för de väckta och sökande själarna i en vid omkrets. Han var en sann och allvarlig kristen, men höll sig strängt vid nådesordningen enligt Nohrborgs system. Man skulle veta med sig, att man gått igenom de sju stegen, kallelser, väckelsen, upplysningen, omvändelsen, nya födelsen och rättfärdiggörelsen

samt kommit in i helgelsens tillstånd, innan man finge tro Guds nåd i Kristo.

Jag kom nu glad och lycklig till honom, som kände till mitt förra trälände under lagen. Han lät mig uppträda och tala Guds ord samt misskände ej den nåd, som var mig vederfaren.

Några personer kommo till frid och erforo evangelii lif och kraft. Bland dem var en ung präst i församlingen, som länge ansetts för en kristen. Nu hade både han och andra fått se, att hans kristendom var skrymteri. Han var i nöd och hörde gärna ordet förkunnas, och Herren gaf honom nåd att tro och fröjdas. Snart flyttade han till en grannsocken, där han predikade evangelium i två år. En väckelse uppstod, och hundratal själar blefvo omvända till Herren.

Vid denna tid företog jag också en resa till Ryssby församling, 6 mil från mitt hem, på kallelse af patron Angel på Väraboda. Han var en from man och hade med stort intresse följt tilldragelserna på det andliga området. Allt ifrån det första uppträdandet i hans ort af predikosjukan hade han kallat till sig dem, som predikade, hörde dem och samtalade med dem. Han fann visserligen skrymteri och tillgjordhet hos en del, men hos de flesta allvar och en inre maning, som oemotståndligt dref dem att tala. Angel uttalade som sin åsikt, att det var en väckelse från Gud, och ingen opartisk betraktare kunde fälla annat omdöme. Frukterna ha också bekräftat det, ty skaror kommo till omvändelse, och många, många, ha blifvit bestående i tron till lifvets slut.

Angel skref om väckelsen en bok, som öfversattes till tyska och därifrån till engelska. En teologie doktor

Barner i England, som fått läsa den, reste till Tyskland, där den engelska upplagan var tryckt. Där fick han veta, att boken först var utgifven i Stockholm, hvarför han reste dit. Då han där underrättades om att författaren bodde i Ryssby socken i Småland, for han med den tidens dåliga kommunikationer nära femtio mil till patron Angel på Väraboda. Det var år 1843 eller 1844. Ännu funnos några, som hade predikosjukan, hvilka han fick se och höra.

Doktor Barner återvände till England, men korresponderade med patron Angel om hvad, som vidare tilldrog sig på det andliga området. Då han fick höra, hur det ur den första rörelsen framgått en skara ynglingar, som fortsatte att predika, och att genom dessa den påbegynta väckelsen allt fort gick framåt, reste han ännu en gång till Sverige år 1846. Han ville då se och höra dessa olärda lekmän, hvarför Angel skref efter tre, som han hört talas om. Bland dem var också jag.

På doktor Barners bekostnad reste jag då till Väraboda och var där en vecka tillsammans med honom. Där höllos sammankomster, och vi talade hvarje dag. Jag lefde i min första bröllopsfröjd och talade med hjärtans lust om Jesus, som nu uppfyllde hela mitt hjärta. Barner, som hade lärt sig både förstå och tala svenska, var mycket vänlig mot oss, gaf oss goda råd och uppmuntrade oss. Han var irvingian och höll en särskild utredning för oss om bibelns lära om Kristi andra återkomst. Men han bad oss behålla det såsom en hemlighet enligt Pauli ord till Tessalonikerna.

Jag skildes ifrån honom och sporde honom icke mer.

Hemkommen från denna resa, brann jag af ifver att få förkunna den sanning, som Gud hade uppen-

barat för mig. Flera lyssnade till och trodde, men åtskilliga ansågo, att jag förkunnade en frälsningsväg, som var för lätt och rent af farlig. Herren styrde då så, att jag fick läsa Luthers förklaring öfver Pauli bref till Galaterna. När jag då förstod, att jag erfarit samma nöd under lagen och samma förlossning genom Jesus Kristus, som där skildras, blef min glädje oändligt stor. Jag gick ut, föll på mitt ansikte till jorden med boken tryckt mot min panna och tackade jublande Gud, för att jag nu fått samma tro, som Luther hade haft. Nu finge hela världen resa sig emot mig. Jag ville lefva och dö på den sanning Gud uppenbarat för mig.

FJÄRDE KAPITLET.

VERKSAMHETSFÄLTET VIDGAS.

SEDAN 1842 hade jag arbetat i min privatskola. Såsom jag förut berättat, hade jag följande året blifvit anmodad att antaga platsen som ordinarie folkskolelärare i församlingen, men afslagit anbudet. Då platsen efter ett par år ånyo blef ledig, erbjöds den mig igen, och jag gick in på att vikariera, tills någon annan lärare kunde erhållas.

Under första terminen brukade jag avsluta läsningen för dagen med katekesförklaring. Snart samlades skolhuset fullt med folk under dessa stunder, och en nådesvind började blåsa. Många vaknade upp ur sin syndasömn, dansnöjena och det vanliga syndalifvet upphörde, och unga och gamla började i stället vända sig till Herren.

Till examen kom vice pastor Berg, som bodde på en half mils afstånd från skolan. Han hade ryktesvis hört talas om rörelsen i denna del af församlingen och var på det högsta uppbragt på mig. Jag gick honom till mötes, då han kom, och han började genast utgjuta sitt hjärtas vrede öfver mig. Skolsalen var full med folk, och sockenmännen, som blifvit mina vänner, bör-

jade motsäga honom. Jag bad dem tiga, och så länge hans tal endast angick mig, teg äfven jag, men då det gällde Herren och hans sak, måste jag tala och försvara den.

Då detta pågått en timme, frågade jag, om vi ej finge börja med examen. Det tilläts, och innan den var öfver, var pastorns vrede borta, han började berömma mig, bjöd mig till sig och frågade, om jag ej ville blifva informator för hans son.

En tid efteråt besökte jag pastor Berg, som på det vänligaste tog emot mig och bad mig om ursäkt för sitt beteende vid examen.

Prosten Blomberg var då öfver åttio år gammal och sänsliggande af ålderdomssvaghet. Jag hade ej träffat honom, sedan jag stod till rätta för honom vid husförhöret. När jag nu hälsade på honom, var han mycket rörd och frågade, hur han, som var en sådan gammal syndare, skulle kunna blifva frälst. Hans båda döttrar, af hvilka den ena var gift med pastor Berg, blefvo omvända, och prostens själf slutade i frid.

Nästa termin höll jag skola i en annan del af socknen. En af de förnämsta bönderna hade upplåtit en byggnad för ändamålet. Han var en ifrig motståndare till Guds ords förkunnande och förklarade, att "här skulle läsarne slippa att springa".

Första aftonen kom han själf för att höra och taga kännedom om villfarelsen. Men han blef snart öfvertygad om sanningen och lämnade den sitt fulla bifall, och hans adertonåriga dotter blef samma afton vunnin för Guds rike.

Flere bland de äldre lyssnade till och blefvo omvända, och bland barnen uppstod en särskild rörelse.

Under rasterna hade de ingen lust att leka, utan ville, att jag då skulle läsa berättelser för dem ur bibeln eller samtala med dem om Gud. Examensdagen voro de djupt rörda och förmanade hvarandra vid afskedet att stå fast i sanningen.

Efter examen blef jag åter tillfrågad, om jag ej ville antaga platsen för framtiden, och nu hade barnen så intagit mitt hjärta, att jag icke kunde säga nej.

Följande vinter reste jag till Göteborg för att aflägga folkskolelärareexamen, och efter fyra månaders vistelse vid seminariet återvände jag hem för att fortsätta arbetet i skolan. Lördagar och söndagar vandrade jag långa vägar för att förkunna ordet i andra församlingar. Väckelsen fortfor, och Guds rike gick framåt i orten.

Under sommarferierna 1850 företog jag en vandring på åtta mil till Grenna. Där stannade jag en vecka och höll hvarje kväll föredrag mellan kl. 10 och 12 hos en familj, som hette Beckman.

Sista dagen gjorde jag en utflykt på ett par mil till landsförsamlingen och talade där på förmiddagen. Då jag på aftonen återkom till Beckmans, var icke allenast huset fullt med folk, utan hela gatan utanför, äfven kyrkogårdsmuren på andra sidan gatan var fullsatt med åhörare. Eftersom det var förbjudet att samlas på detta sätt kring Guds ord, blefvo många oroliga och undrade, hur det skulle gå. Jag ställde mig emellertid i ett fönster åt gatan och talade, så att både de, som voro ute och de som voro inne, kunde höra. Allt aflopp tyst och stilla. Följande morgon kl. 5 lämnade jag staden för att ej blifva utsatt för några efterräkningar.

Emellertid hade icke Guds ord fåfängt förkunnats

i Grenna, utan en liflig rörelse uppstod, hvilken fortgick och ägde bestånd.

Följande året kom kontraktsprosten teol. doktor Linnarsson i Falköping på besök till Grenna och fick höra om den väckelse, som där ägt rum. Han skref då och inbjöd mig till sitt hem för att med hans hjälp studera till präst. Som jag gärna ville ha större kunskaper, antog jag med tacksamhet anbudet, skaffade mig vikarie i skolan och reste i nov. 1851 till Falköping. Jag blef där af den vänlige prosten mycket väl mottagen, och han började själf undervisa mig i latinska grammatikan m. m. Han hade förut varit rektor i Skara och ägde stor skicklighet och undervisningsvana, hvarför läsningen bedrefs med lif och intresse.

Men så kom julen. Juldagen ställde prosten till en sammankomst i stadens skolhus, då jag skulle tala. Där samlades vi sedan hvarje afton en tid framåt, och jag höll bibelförklaringar öfver Romarebrevet. Tilloppet af åhörare blef så stort, att skolsalen blef för trång, och vi måste till slut flytta till kyrkan.

Äfven i Falköping uppstod väckelse. Den, som först blef gripen af Guds ords makt, var stadens värste drinkare. Hans hustru och barn voro klädda i trasor. Ofta blefvo de misshandlade och utkörda ur hemmet af den druckne mannen. Han kom redan vid julen med på sammankomsterna, råkade i djup syndanöd, tog emot förlåtelse och blef en ny människa, en troende, glad och arbetsam man. Röfvarekulan förvandlades till ett bönehus. Hustru och barn fingo kläder och mat. Inom det hemmet blef det stor glädje.

Äfven från landsbygden kom mycket folk och hörde, och väckelsen spred sig både i staden och trakten däromkring.

Dagen efter trettandedagen var det kontraktsmöte i Falköping, då ett trettiotal präster voro samlade. Prosten tog dem alla med sig på aftonen, för att de skulle få höra en lekman predika. Jag blef därefter ombedd att komma till åtskilliga af dem för att hålla föredrag, hvilket jag också gjorde. Bland andra ställen, som jag besökte, var Gökhem. Jag skulle tala i skolan, men den var fullpackad med folk, och hela backen utanför var också full med människor. Eftersom det var vinter, kunde jag ej tala ute. Hvad var att göra? En kommissarie Hedvall ropade:

“Gå efter kyrknycklarna!”

Som det ännu icke var hvarken vanligt eller tillåtet att öppna kyrkan för lekmän, blef kyrkoherden förskräckt, men Hedvall, som var en allmänt ansedd man, ropade:

“Jag tar hela ansvaret på mig!”

Kyrkan öppnades, och folkmassan trängdes in i den.

Härefter uppträdde jag med prästernas medgifvande i kyrkorna än här och än där. Tilloppet af folk blef allt större, min tid blef både söndagar och hvardagar upptagen af predikningar och samtal med sådana, som voro i själsnöd. 7

Då det sålunda ej blef någon tid öfrig för studier, skjutsade prosten mig i febr. till sin bror, som var kyrkoherde i Hvarf, för att jag där skulle fortsätta med läsningen. Kyrkoherdens son Josef, sedan domprost i Skara, låg då hemma till följd af en en svår sjukdom i höften, och han åtog sig att läsa med mig.

På söndagen ställde kyrkoherden till sammankomst i skolhuset vid Kaflås, dit åtskilliga af general v. Essens familj kommo för att höra. Jag blef uppbjuden till

Kaflås och gjorde då bekantskap med baron Hans v. Essen, hvilken bad mig komma till Tidaholm och predika. På bestämd dag infann jag mig och förkunnade ordet i församlingens stora kyrka, som var fylld med åhörare. Följande dag skjutsade baron v. Essen mig till den mycket omtalade Johanna i Daretorp *).

Så fingo ej heller i Hvarf mina studier oafbrutet fortgå. Men de upphörde dock ej. Efter någon tid återvände jag till Falköping, där jag studerade om vardagarna och predikade om söndagarna.

På våren tog prosten Linnarsson mig med till Skara, samlade konsistoriets medlemmar i domprostgården och hade mig att oförberedd uppträda inför dem. Biskop Butsch var då borta, hvarför jag sedan måste komma åter och predika för honom.

Den klarsynte och vidhjärtade prosten Linnarsson insåg nu, att jag bättre kunde använda min tid än till studier för prästexamen. I samråd med biskop Butsch beslöt han att låta mig förblifva lekman och ändrade därför undervisningen i öfverensstämmelse därmed. Han gaf mig en kurs i teologi, kyrkohistoria, grammatik m. m., och jag förbereddes så af den käre prosten för mitt blifvande kall.

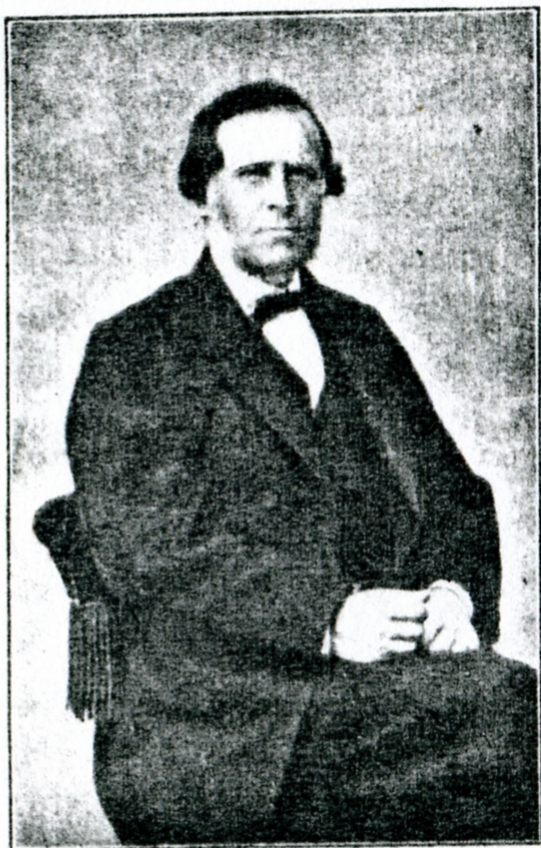
Härefter inkom begäran om besök från alla håll i stiftet, kyrkorna öppnades för mig, och jag var framdragen ur den lilla krets, där jag förut verkat.

Hösten 1852 återvände jag till Ödestugu och tog på nytt itu med min skola. Men det blef ingen ro för uppmaningar att komma och predika. Baron v. Essen erbjöd mig skolan i den församlingen, där han

*) Hennes historia skall längre fram meddelas.

bodde, med boställe och fördubblad lön. Under tiden arbetade biskop Butsch på att få mig på statens bekostnad anställd som lärare vid cellfängelset i Mariestad.

Under julferierna reste jag till Tidaholm för att antaga baron v. Essens anbud. Vi talades vid om kvällen, och det beslöts, att vi följande dag skulle resa

LINDBERG VID 40 ÅRS ÅLDER

till prosten för att uppgöra saken. Men under natten kom jag i en sådan inre oro, att jag på morgonen sade:

“Jag kan ej bestämma mig för platsen. Det är ej Guds vilja.”

Jag stannade ett par dagar på Tidaholm och talade Guds ord, hvar efter jag reste hem igen.

På hemvägen sammanträffade jag i Jönköping med min vän magister K. W. Almqvist och omtalade för honom utgången af mitt besök vid Tidaholm. Han sade då:

“Skulle du vilja antaga kallelse att resa och förkunna Guds ord, i fall en förening kunde bildas, som underhölle dig?”

“Det tror jag”, blef mitt svar.

Med anledning af detta samtal skref Almqvist till prosten Linnarsson, baron v. Essen på Tidaholm, baron Hierta på Främmostad och baron Rappe på Tagel och

meddelade dem sin plan. Alla gillade den, och i juni 1853 underrättades jag om att föreningen var bildad och jag antagen till dess förste predikant. Detta var början till Jönköpings missionsförening, som sedan verkat till mycken välsignelse.

Under tiden hade jag fortsatt med mitt skolarbete, men när föreningen var bildad, tog jag vikarie i skolan och begaf mig ut på en två månaders resa i södra Småland.

Medan jag var borta, hade vice pastorn J. Ekedal i Ödestugu fått bref från biskopen i Vexjö med uppmaning att hålla sin skollärare hemma. Pastorn, som var min vän, frågade mig, hvad han skulle svara.

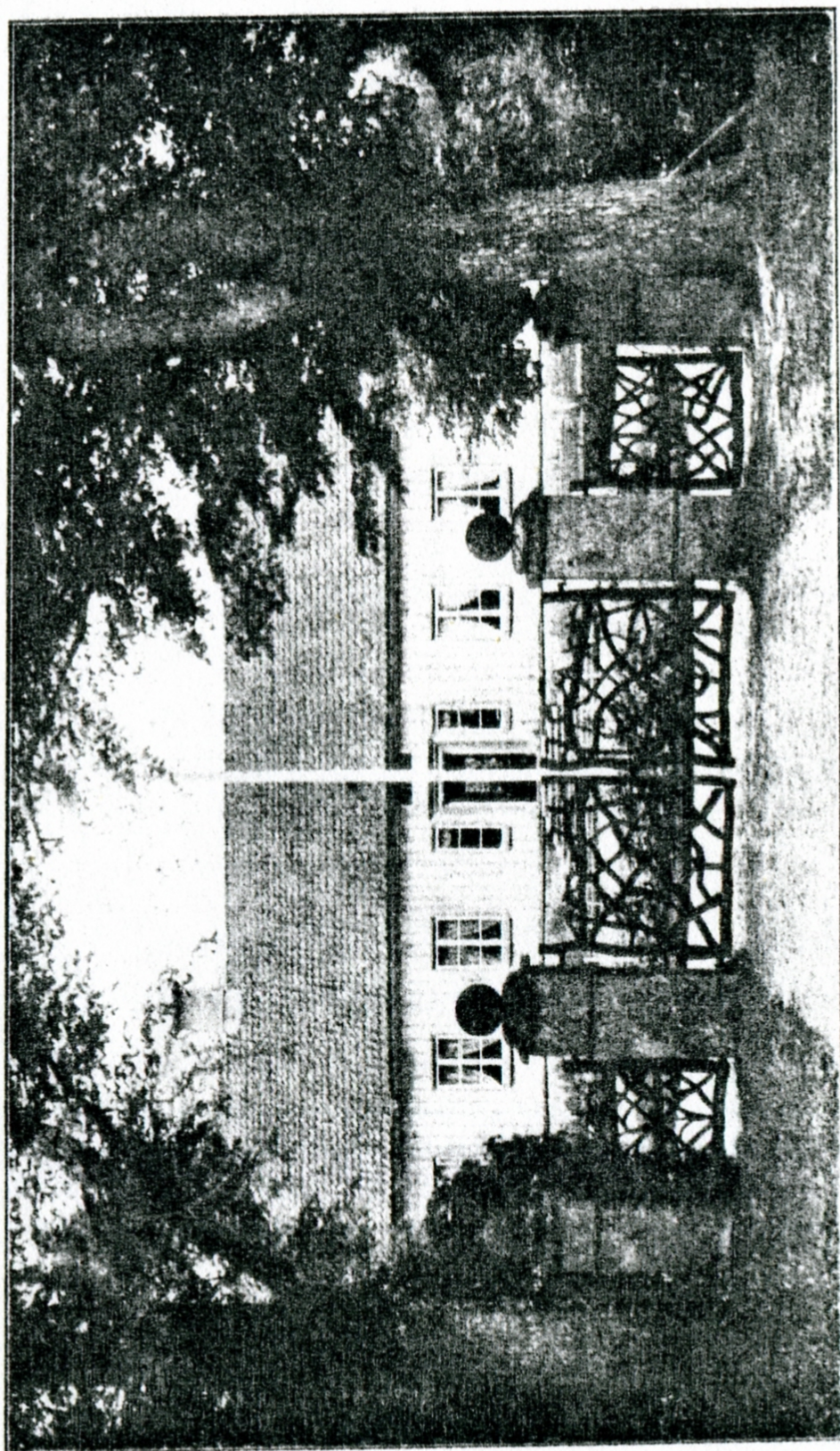
„Säg biskopen“, svarade jag, „att jag afsäger mig skolan.“

På hösten lämnade jag då min plats och företog åter längre resor och besökte en mängd platser i Småland. Den 23 nov. for jag till Bjurbäck i Västergötland och förlofvade mig med änkan Johanna Svensson, viss om att hon var mig af Gud beskärd till en hjälp under vandringen genom lifvet.

Sedan återvände jag till Ödestugu för att taga afsked af släktingar och vänner, och därefter flyttade jag till Bjurbäck.

Under vägen dit tänkte jag lifligt på den flydda tiden och på allt det goda, som Herren gjort mig under de trettiotvå åren, som jag bott i Ödestugu, och på de dolda skiften, som jag nu ilade i möte.

Då jag kom till Bjurbäck och hälsades välkommen af min blifvande hustru, genomträngdes min själ af djupa känslor vid tanken på att Gud där ville gifva mig en maka och ett hem.

BJURBÄCKS GÅRD.

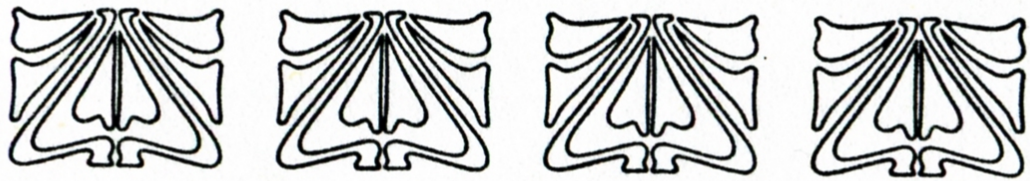
Den 28 jan. 1854 sammanvigdes vi, och Jesus var med på bröllopet.

Herren besökte nu denna orten med en lifaktig väckelse. Den gamla syndsäkerheten bröts, och det blef en uppståndelse till lif för många samt en förändring till yttre, ärbar vandel för folket i allmänhet. I en grannsocken hade förut dryckenskap, slagsmål och ondska varit härskande, så att målen från denna socken tagit två à tre dagar vid hvarje ting. Sedan Herrens ord gått fram där, förekom följande året intet brott till behandling vid tinget. Domaren frågade förvånad läns-
mannen, hvad orsaken kunde vara. Denne svarade:

“Det har Guds ord gjort.”

Resorna utsträcktes sedan allt vidare. Väckelserna och de andliga rörelserna tilltogo mer och mer och i allt vidsträcktare kretsar, så att behovet af lekmannaverksamhet gjorde sig allt mer kännbart.

FEMTE KAPITLET.

AFSLUTNING.

Pastor Hans Jakob Lundborg kom vintern 1855 från Skottland, där han vistats en tid. Hos honom hade uppstått tanken på att i vårt land en förening borde bildas, som kunde befrämja Guds ords spridning bland folket. Vi sammanträffade på Tidaholm hos baron H. v. Essen, och under åtta dagars tid rådplägade vi om saken och framburo den inför Gud i bön. Det var icke lätt att finna lämpliga former för ett företag, som hade lagen emot sig. Emellertid reste Lundborg till Stockholm, och efter fortsatta rådplägingar med Rosenius och hans vänner bildades följande vår *Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen*. Dess historia är känd, så därom vill jag här icke tala. Jag har från början tillhört den, först såsom provinsombud, sedan som reseombud och styrelseledamot.

Sedan C. O. Rosenius vid pingsten 1867 fått ett slaganfall och därigenom blifvit oförmögen att predika, kallades jag till Stockholm för att efterträda honom såsom predikant vid Betlehems kyrkan. Längre vägrade jag att mottaga kallelsen. Jag kände min oförmåga, var van vid landet och trufdes där godt. I nitton år hade jag

rest och predikat på egen bekostnad utan lön och funnit mig väl i denna frihet. Men då kallelsen blef allt mer afgjord och bestämd, lofvade jag till slut efter mycken

DET YTTRE AF BETLEHEMSKYRKAN.

bön och kamp att komma en tid på försök och reste därför i nov. 1867 till Stockholm.

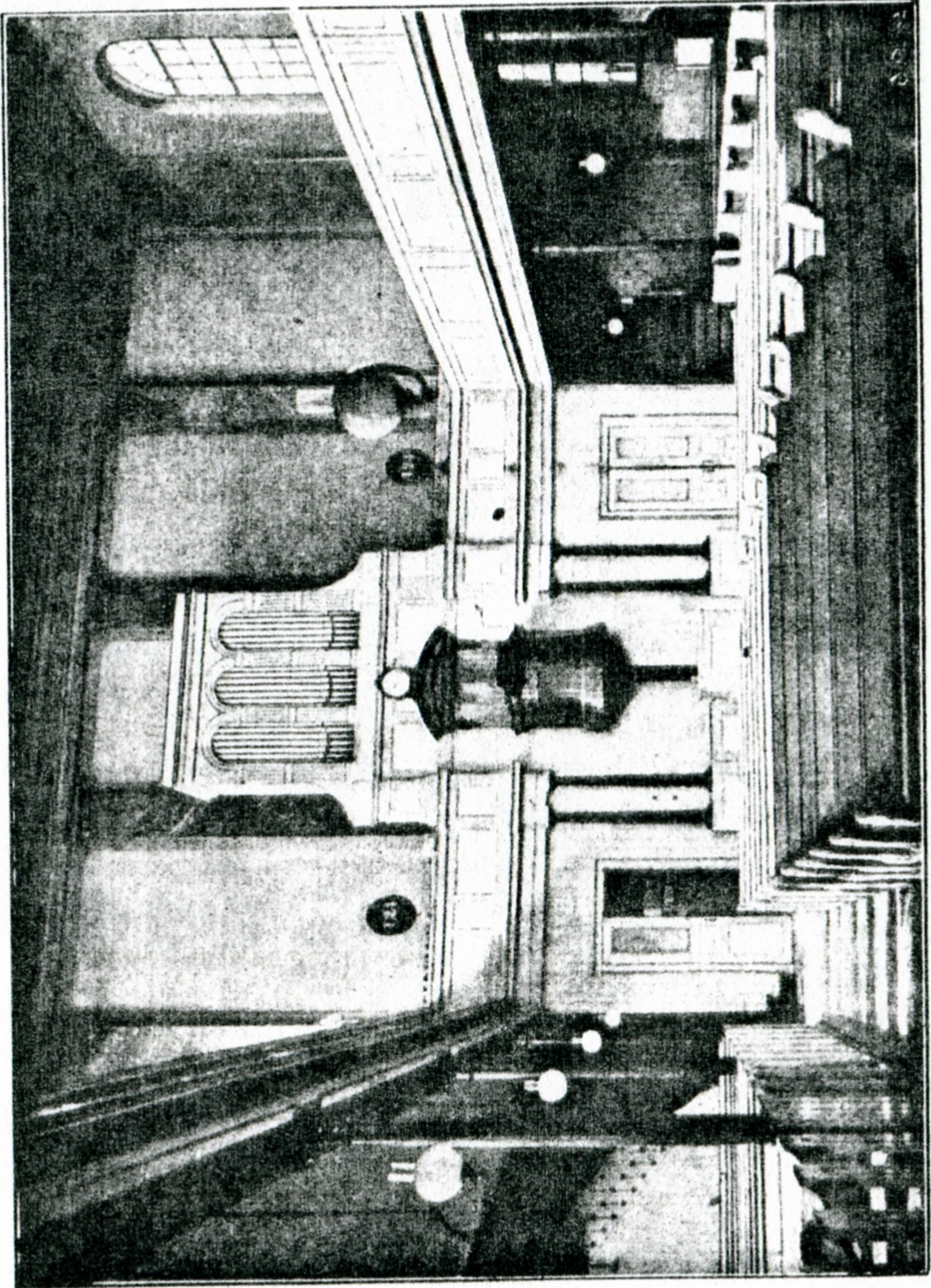
Den följande tiden umgicks jag dagligen med Ro-
C. J. Lindbergs lif.

senius och var närvarande, då han den 24 febr. 1868 utkämpade sin sista strid, samt följde honom sedan med stor sorg och saknad till hans sista hvilorum.

Kort före Rosenii död hölls ett sammanträde i hans hem, då statsrådet Adlercreutz, myntmästare Tham m. fl. voro närvarande, hvarvid det bestämdes, att jag skulle kvarstå såsom predikant vid Betlehemskyrkan. Då saken således var afgjord, reste jag på våren ner till Bjurbäck, lämnade bort landtbruket och flyttade sedan på hösten till Stockholm med hustru och sju barn.

Åhörarnas tillopp var till en början stort, mer än Betlehemskyrkan kunde rymma. Men under den tiden var jag i en ständig inre nöd, som ökades med hvarje dag, tills jag det fjärde året trodde, att jag skulle alldeles duka under. Då jag på hösten efter mina sommarresor återvände till Stockholm, greps jag af ångest och fruktan, så att mina lemmar skälfdes. Men, när jag kommit i stillhet i mitt rum, kom Herren och uppfyllde mitt hjärta med frid och fröjd, så jag tyckte mig höjd öfver all nöd och oro. Så förflöt en och annan dag under inre lugn, tills en ny utgjutelse kom af samma himmelska fröjd och salighet som förra gången. Jag började åter min verksamhet under mycken fruktan för att den plågoande, som i fyra år förföljt mig, skulle komma åter, men den käre Guden lät nu denna svåra anfäkting vara slut.

I stället började partistrider och slitningar uppstå, hvilka åstadkommo oro och söndring bland de troende. Åhörarna i Betlehemskyrkan minskades, och jag fick lida motsägelse, emedan jag ej kunde gilla de nya troslärorerna. Men hvad betydde det, då jag ägde inre frid och glädje? Jag hade funnit och har ännu mitt allt i

DET INRE AF BETLEHEMSKYRKAN.

Kristus och har intet behof af ombyte af lära och ännu mindre af grund för min tro.

Hvad de kyrkliga åsikterna angår, så har jag frågat mig själf, i hvilken ställning jag bäst kunde tjäna Herren och gagna hans rike. Jag har då funnit, att jag, genom att stå kvar inom statskyrkan, haft rikare tillfällen att förkunna evangelium för människor och att flera portar stått mig öppna. Och då inom vår kyrka intet, som strider mot Guds ord, ålägges någon, har jag ansett rättast att vara stilla och tacka Gud för samt söka begagna alla de goda förmåner, som erbjudas oss genom vår kyrka. Om alla så handlat, tror jag, att mera vunnits och Guds rike fått större framgång i vårt land.

Såsom Evang. Fosterlands-Stiftelsens reseombud har jag under trettio år genomrest vårt land från Haparanda till Ystad, besökt alla provinser och de flesta städer samt predikat i flere hundra kyrkor, utom i missionshus och andra samlingslokaler.

Särskildt betydelsefullt var för mig ett besök, som jag sommaren 1892 gjorde i min födelsebygd, femtio år sedan jag där blef född på nytt och började min predikoverksamhet.

Af mina forna skolbarn hade många blifvit bestående i tron och voro nu grånade i Herrens tjänst. Det kan ej med ord beskrivas, huru upplyftande det var att se dessa, som i fyrtio à femtio år vandrat med Herren och blifvit behållna vid enfaldigheten i Kristo, tillika med stora skaror från flera socknar samlas för att höra Guds ord förkunnas.

Äfven besökte jag Ulricehamnstrakten, dit jag 1842 företog min första missionsresa. Påminnelser om forna tider upplifvade mitt gamla hjärta, då jag nu under den

brådaste hafreskörden såg de stora, nya kyrkorna på hvardagarna fyllas med folk och öfverallt möttes af vänner, som med tacksamhet mindes Guds nåd under de gångna tiderna.

Det är underbart att se, huru det dyra Guds ord, där det i tron blifvit utsådt, genom sin egen inneboende kraft gror i det fördolda och spirar upp och det mången gång, då man minst väntar det. Därför är det af största vikt, att det enkla vittnesbördet om Guds kärlek i Kristus Jesus alltjämt blir framburet, ty "det är evinnerligt lif att känna Gud och den han sändt."

Om detta vittnesbörd blir i tron mottaget och tron visar sig verksam genom kärleken, så blir det glädje för Gud och hans änglar öfver hvarje syndare, som omvänder sig. Och då släktskapen mellan de troende på jorden och de saliga i himmelen är så stor, så blir också glädje på jorden, då Guds rike förökas. Här blir dock ej glädjen oblandad, utan vi fröjda oss med bäfvan, vetande, att endast "den, som står fast intill ändan, skall varda salig." Men hvilken tröst ligger ej däri, att "det är Faderns vilja, att hvar och en, som ser Sonen och tror på honom, skall hafva evigt lif", och att "det är hans vilja, som sändt Sonen, att han icke skall förlora något af allt det han har gifvit honom." När det nu är Jesu mat att göra Faderns vilja, så kunna vi väl vara förvissade om, att vi oaktadt alla faror under vägen dock lyckligt skola komma *hem*. Ju mera vi bero af Herren, desto säkrare skola vi blifva bevarade.

Vi böra därför icke försumma, hvad Herren anbefallt oss, nämligen att höra, tro och lyda hans ord. Om vi nu blifva vid Herrens ord, så är det hans sak och verk att lära oss förstå det, börja och fullkomna tron

EVANG. FOSTERLANDS-STIFTELSENS STYRELSE ÅR 1898.

I DENNA STYRELSE HADE LINDBERG SÄTE

I EJ MINDRE ÄN 33 ÅR. FRÅN

1868 TILL 1901.

hos oss samt bära och bevara oss så, att ingen skall kunna rycka oss ur hans hand.

Herren behålle oss i denna barnatro, till dess vi ej mer behöfva tro, utan i stället få saligt skåda och evigt åtnjuta, hvad vi här hafva hoppats och bidat!

Till de drag ur sitt lif, som C. J. Lindberg själf nedskrifvit, må här bifogas en kort skildring af sista tiden af hans lif jämte några berättelser upptecknade af honom själf.

Så länge hälsa och krafter räckte, arbetade C. J. Lindberg outtröttligt på den plats, där Gud ställt honom. Under vintrarna uppehöll han gudstjänsterna i Betlehems-kyrkan, deltog såsom styrelseledamot i Evang. Fosterlands-Stiftelsens arbete, var med i flera kristliga föreningar och förestod med ovanligt nit och intresse den stora söndagsskolan i Betlehemskyrkan. Om somrarna företog han såsom Evang. Fosterlands-Stiftelsens reseombud vidsträckta predikoresor och unnade sig själf blott helt korta hvilotider hos sin familj på Bjurbäck.

Så småningom tvingades han dock genom svaghet, förorsakad af ett svårare hjärtlidande, att mer och mer inskränka arbetet. Det ena efter det andra området för kristlig verksamhet måste med saknad lämnas. Predikoresorna blefvo allt kortare och upphörde till slut alldeles. Ledningen af söndagsskolan måste han öfverlåta åt andra, dock tvingade honom kärleken till barnen och deras lärare att, så länge det var möjligt, hvarje söndagsmorgon göra ett besök i skolan, där han med glädje hälsades af äldre och yngre. För alla hade han ett vänligt ord eller ett solljust leende. Med sina predik-

ningar i Betlehem fortsatte han, ehuru mången gång svag och lidande, till våren 1900.

Samma höst insjuknade han häftigt på Bjurbäck, och tillkallad läkare förklarade, att han måste underkasta sig en operation. Han fördes till Falköpings lasarett, där han underrättades om att operationen var lifsfarlig och att han ej kunde söfvas, utan måste undergå den vaken.

Hos honom märktes ej ett spår af ängslan för hvad som förestod. Innan han fördes till operationssalen, fick han en stunds stillhet ensam med sin dotter, som medföljde honom, och denna stund använde han till bön. Gripande var det att höra honom med döden och evigheten för ögonen bedja för Guds församling på jorden, att den måtte stärkas i tron och blifva bestående, för Guds rike, att det måtte gå fram i världen, att Guds namn måtte blifva känt och äradt och hans vilja ske. Ej ett ord nämnde han om sig själf eller om hvad som väntade honom, utan tycktes vara så helt nöjd med hvad än utgången skulle bli. Endast Gud och hans rikssak var för honom stor och viktig.

En af de sjuksköterskor, som voro närvarande vid operationen, skildrade efteråt under tårar det tålamod, ja, den glädje, som han visat under plågorna.

“Han trodde visst han skulle få dö“, sade hon, “och det var väl därför han var så glad.“

Huru sant är ej det ordet, att “den rättfärdige är äfven i döden frimodig.“

Ännu var dock ej Herrens stund kommen att hämta sin tjänare. Operationen lyckades visserligen, men på vintern måste L. underkasta sig ännu en i Stockholm, och genom den långa sjukdomstiden brötos för alltid hans redan förut nedsatta krafter.

Våren 1901 flyttade han till Bjurbäck och återvände sedan ej mer till hufvudstaden. Nu följde för den outtröttlige arbetaren några år af afsidestagande och sakta afklädande. Äfven därunder fick han nåd att i rikt mått förhärliga Guds namn och med aposteln betyga: "Allt förmår jag genom den, som styrker mig."

Så småningom tog Herren ifrån honom den ena gåfvan efter den andra. Synen minskades, så att han ej kunde se att läsa. Händerna blefvo så svaga och maktlösa, att han ej kunde skriva eller hjälpa sig själf, men in i det sista kunde han dock knäppa dem till bön. Han kunde ej gå utan att stödjast af två personer.

Trots denna kroppsliga afmattning var det honom dock förunnadt att till det sista behålla sin tankeförmåga i det närmaste oförminskad. När anhöriga och vänner samlades omkring honom, deltog han i samtalet. Han följde med och hade reda på det, som tilldrog sig så väl i hemmet som ute i lifvet. Outtröttlig var han uti att höra läsas högt och lyssnade då med spänd uppmärksamhet, icke ett ord undgick honom. Kärast var honom Guds ords läsning. När morgon och afton en betraktelse lästes, slutade han oftast med bön.

Ett för honom utmärkande karaktersdrag var hans ljusa, godmodiga, skämtsamma lynne. Det förmörkades ej af de långa, tunga lidandesåren. För hvar och en, som kom honom nära, vänner eller underhafvande, hade han ett vänligt, oftast skämtsamt infall till hands, i hvilket glimmade något sanningens och allvarets guldorn. Han var glad, men med gudsfuktan.

Har en af hans vänner sagt om hans lefnadsdag, att "den förflöt så stilla och lugnt, att det för en yttlig betraktare kunde se ut, som om han ej haft något gam-

malt kött och som om djäfvulen ej fått anfäkt honom“, så kan detta i ännu högre grad sägas om hans lefnads-afton. Herren gaf honom en stilla, ljuflig frid, som lyste fram i hela hans väsen. Hans af naturen häftiga och ifriga sinne blef allt mera tålmodigt och stillsamt. Intet tvifvel på Guds kärleks visa afsikter med honom, ingen oro för kommande dagar, ingen ängslan för död och förgängelse kunde förmärkas hos honom. Med full barnaförtröstan lade han alla omsorger i sin Faders händer.

Aldrig hördes från hans läppar något klagande ord öfver egna lidanden, utan i stället ord af innerligt deltagande med andra, som ledo. Då han hörde talas om pröfningar, som andra hade att utstå, brukade han knäppa sina händer och med tacksamhet säga:

“Hvarför skall jag alltid hafva det så godt?”

Stilla och fridfullt kom också slutet. Sista dagen han lefde tillbragte han med de sina, sittande i gungstolen. Vid aftonbönen bad han som vanligt högt och, såsom han oftast brukade, att Herren snart skulle komma och hämta honom. Utan att känna något särskildt illamående gick han till hvila, men vaknade på natten, klagade öfver smärtor i bröstet — ett par djupa andetag — fången var fri, den trötte ingick i hvilan. Välsignadt vare hans minne! Det var den 15 dec. 1904.

“Och de förståndiga skola lysa som himmelens sken och de, som hafva undervisat många till rättfärdighet, såsom stjärnor i evigheten.” Dan. 12: 3.

Johanna i Daretorp.

Då jag 1851 var på besök hos baron H. v. Essen på Tidaholm, skjutsade han mig en dag till en kvinna, känd under namnet Johanna i Daretorp.

Hon hade vid tretton års ålder under lek i prästgårdens brygghus kommit att baklänges falla ned i en kittel med kokande lut. Illa bränd fördes hon till sin moder i fattighuset, där man i fyra år dagligen väntade, att döden skulle göra ett slut på hennes lidanden.

Till sist fick landshöfding Gyllenhaal, som hade en egendom i församlingen, där han tidtals vistades, höra prästen en söndag vid gudstjänsten bedja för denna arma varelse. Han tog då närmare reda på henne och skickade efter läkare från Hjo.

Johannas kropp var af skällningen och den långa sjukdomstiden så illa medfaren, att inälfvorna voro blottade, ena knäskålen bortfallen och själfva ryggraden skadad. Läkaren, som ej kunde göra något vid henne i fattighuset, lät inpacka denna trasiga massa i en korg och föra henne in till Hjo, där han ägnade henne den omsorgsfullaste vård. Efter en längre tid blef hon så till vida återställd, att hon kunde återföras hem, där hon i en liten stuga invid fattighuset sattes i en korg.

Där hade Johanna vid vårt besök suttit i nio år. Hennes rygg och lemmar voro så förstörda, att hon aldrig kunde lägga sig ned, utan måste ligga framstupa med hufvudet hvilande på en kudde, då hon ville sofva. Hennes armar samt bröst och hufvud voro oskadade, hvarför hon kunde arbeta med sina händer och var skicklig i att sy och sticka.

Under den långa sjukdomstiden hade Johannas

samvete vaknat och hon kommit i nöd öfver sina synder, men ingen fanns i hennes omgifning, som kunde visa henne till Jesus, syndares frälsare. Af kropps- och själskval var hon bragt nära förtviflan och umgicks med tanken på att själf göra ett slut på sitt lif.

Sedan hon öppnat för oss sitt hjärta och omtalat sin nöd, läste vi för henne ett kapitel ur Galaterbrevet och samtalade med henne om det lästa. Då jag ville sluta, sade baron v. Essen med tårar i ögonen:

“Tala mer med henne!”

Hon tog emot ordet, blef tröstad och glad. Efter åtta dagar reste vi åter till henne, och då mottog hon oss med att jublande utropa:

“Jag är den lyckligaste människa på jorden!”

När vi betraktade henne i hennes ställning, så insågo vi klart, hur mycket jordiskt godt, som fordras för att blifva den lyckligaste människa på jorden, samt hvad det är, som kan lyckliggöra en människa, nämligen evangelium, hvilket ju är lika tillgängligt för alla.

Då jag följande söndag predikade i Hvarfs kyrka, blef jag ej litet förvånad vid att få se Johanna sittande i sin korg framme i koret. Hon hade i denna ställning åkt en mils väg. Sedan fortsatte hon att på detta sätt komma med bland de hörande skarorna för att uppbyggas af Guds ord. Hon blef mycket ifrig med att kalla predikanter till församlingen samt att tala om det ena nödvändiga med alla, som hon kom i beröring med.

Så fortsatte hon att med ord och vandel vittna om sin Frälsare, tills hon vid fyrtio à femtio års ålder genom en fridfull död kallades hem från jämmerdalen.

Förstår du korsets betydelse?

Fröken Aurore Storckenfeldt i Jönköping gick en afton 1853 till kyrkan för att höra spelas på den nya orgeln. Vid detta tillfälle kom hon att fästa uppmärksamheten vid altarprydnaden, som utgjordes af ett kors. Under det att hon betraktade det, bad hon Gud, att han skulle lära henne förstå korsets hemlighet.

I detsamma skulle hon flytta sig mera midt för korsbilden, men steg då oförmärkt ned för upphöjningen i koret, föll omkull och vrickade sin fot så illa, att hon sedan länge måste sitta stilla och aldrig blef fullt återställd. Därigenom blefvo för henne många stora planer och förhoppningar tillintetgjorda.

”Herren gör, hvad de gudfruktiga begära.”

Har du den sanna kärleken?

En dag år 1853 besökte jag en 72 års gammal man, hvars hustru var 85 år, men ännu frisk och rörlig. Han tackade Gud för allt godt, som de af honom fått mottaga, och särskildt för hälsan, som de båda intill sena ålderdomen fått behålla, och tillade:

”När min gumma blir sjuk, blir jag så ledsen, ty jag håller henne så kär, som om hon icke vore mer än tjugu år.”

Förundrad frågade jag, om icke kärleken försvinner i samma mån, som kropps- och själskrafterna aftaga. Då han därtill svarade nej, kom jag att tänka på kärlekens ursprung och insåg, att för den, som fått sin kärlek ur den rätta källan, kan det ej annorlunda vara.

”Men nu förblifva tro, hopp, kärlek, dessa tre; men störst ibland dem är kärleken.”

Guds änglars vård.

När jag en gång vintertiden varit vid Söderfors, skjutsades jag af doktor T. till den en mil från bruket belägna järnvägsstationen. Då vi åkt förbi det sista huset vid bruket, rasade det ned från taket en väldig massa snö, som skrämde vår häst, så att han sprang ett godt stycke, innan han kunde hejdas.

En ung kvinna kom ut ur huset och ropade:

”Hvar är min pojke?”

”Han är under snön“, ropade jag af alla krafter, ty jag hade sett honom stå på gården, då raset kom.

Snart var gården full med folk, och jag ropade så högt jag förmådde, att gossen var under snön. Modern jämrade sig och började med händerna gräfva i snön. Snart kom en man med en skofvel, och gräfningen företogs med all ifver. Doktorn steg ur släden och sprang tillbaka, och just som han kom till olycksplatsen, drog den dödsbleka fadern fram gossen under den tunga snömassan. Den treåriga parfveln kunde då både skrika och stå på benen och kom undan med några skråmor i ansiktet.

Detta gaf mig anledning att tänka på de faror, för hvilka vi ständigt äro utsatta, men ock på Guds änglar, som bevara oss på alla våra vägar.

Hjälp i nöden.

I okt. 1879 hade jag besökt Visby och varit med om ett missionsmöte, efter hvars slut jag skulle återvända med ångbåten, som gick klockan half elfva på kvällen. Många vänner följde mig till båten och lämnade mig, sedan de anbefallt mig i Herrens hand.

Trött efter dagens ansträngningar gick jag till hvila, men den blef icke långvarig.

Vi hade ej väl hunnit ut ur hamnen, förrän den starka vinden kastade om till nordlig och en orkanlik storm började rasa emot oss. För första gången i mitt lif blef jag grundligt sjösjuk, och sjuka voro äfven alla de öfriga passagerarna jämte den kvinnliga personalen på båten. Ingen kunde besöka eller hjälpa den andre, utan i mörker och köld fick man reda sig själf, så godt man kunde. Klockan elfva följande dag kom städerskan in till mig, krypande på alla fyra. På min fråga, hvar vi befunno oss, svarade hon: "Ännu för tre timmar sedan kunde man se Visby".

På aftonen kom hon åter, och då jag frågade, om vi ej snart voro i Södertelje, svarade hon, att Landsort ännu ej var i sikte.

Mörkret inbröt, stormen ökades, himmelen var molnbetäckt, och intet månsken fanns. Jag förstod, i hvilken fara vi sväfvade, då vi i mörker och storm skulle gå in bland skären. Matt och eländig till kroppen, men glad och frimodig i min själ, började jag en jakobskamp med Gud. Jag kunde tala med honom som ett barn med sin fader, och han har ej ofta låtit mig så förnimma sin värvaro som då. Hans löften stodo lefvande för min själ, då jag ropade till honom om räddning för dessa många ombord, som icke kände honom, samt om det vore hans vilja, att jag skulle slippa den kalla grafven för de minas skull.

Utmattad slumrade jag in en liten stund, och då jag åter öppnade ögonen, såg jag stjärnorna tindra klart, båten gick jämnare, och inom kort voro vi inne i viken vid Södertelje. Följande morgon landstego vi vid Riddar-

holmen efter trettiosju timmars resa. I vanliga fall gör man öfverfarten mellan Stockholm och Visby på tolf timmar. Kaptenen sade, att han aldrig haft en så svår resa till Stockholm, och en annan kapten yttrade, att han ej på trettio år varit med om en sådan storm.

Det kändes underligt att vara räddad, då så många andra funno sin graf i vågorna. Dav. ps. 107: 23—32 hafva genom denna erfarenhet blifvit en lefvande verklighet för min själ.

Ett samtal i järnvägskupén.

Under en resa i Västergötland kom jag på tåget i sällskap med en hop järnvägsarbetare, bland hvilka en var särskildt rå, ohyfsad och bråkig. Då han litet lugnat sig, frågade jag honom, hur han kommit att göra så förtrolig bekantskap med den onde, hvars namn han så ofta anropade.

Mannen blef slagen och talade om, att han ofta hört Guds ord, att han till förliden höst tjänat hos en troende husbonde och att han hade två systrar, som älskade Guds ord. Men under detta året hade han blifvit så här förstörd genom umgänget med dåliga kamrater under arbetet vid järnvägen. Han grät som ett barn, och hela sällskapet lyssnade stilla till samtalet.

Mången gång finnes hos svärjaren och bespottaren under den råa ytan ett samvete, hvars röst ännu ej tystnat, och hjärtesträngar, som dallra, då de vidröras på rätta sättet.

Guds ledning.

Vid ett besök, som jag 1874 gjorde i Ronneby, mottogs jag vid ångbåten af vännen S. och följde honom till hans hem. Han var nu sjuttio år gammal,

hade i fyrtiofem år skött sin skola och under tiden för stora och små vittnat om Herren samt brann ännu af nit om själars frälsning.

På aftonen samtalande vi med hvarandra om lifvets strider och Herrens hjälp. Han meddelade mig där- under åtskilligt ur sitt lifs historia. Under trettio år hade han vikarierat såsom orgelnist under löfte om att få platsen, när den dåvarande innehafvaren afginge. Men då tjänsten för femton år sedan blef ledig, fick han den dock ej. En inflytelserik man i Ronneby satte sig i sinnet, att S. ej skulle ha den, emedan han var läsare, och han lyckades äfven drifva sin vilja igenom. Det var ett hårdt slag för den gamle mannen, men han böjde sig under Herrens tuktan.

Han hade alltjämt fortsatt med sin skola, men nu frågade han mig, om han ej till följd af sin höga ålder borde afsäga sig den. Men som han ännu var frisk, ungdomlig till sinnet och älskade sitt arbete, så rådde jag honom att vara stilla, tills Gud gaf honom en tydlig vink om att upphöra med skolan.

Följande dag, som var söndag, ledde han sången vid morgonbönen vid brunnen och skötte sedan orgeln under högmässan i kyrkan, emedan orgelnisten var bortrest. Då jag hörde honom med hög och ljudlig stämma sjunga psalmen 255, kunde jag ej undgå att särskildt vid sista versen tänka på honom själf och den oförrätt han lidit.

»Om sparsamt brytas skall mitt bröd,
Om jag skall pröfvas genom nöd,
O Fader, ske din vilja!
Ej skall i lif ej heller död
Mig något från dig skilja.»

Närmast före predikan sjöngs ps. 330.

»Upplåt vår mun till ditt namns pris,
På oss din nådes kraft bevis,
Förök vår tro, upplys vår själ,
Ditt helga ord att lära väl.

Till dess vi sjunge med Guds här:
'Gud helig, helig, helig är',
Och saligt skåde ljusens Far
Bland änglaskaror uppenbar.»

Efter psalmens slut kände han sig illamående och gick ned till sakristian. Dottern kom dit in, och med några personers hjälp fick hon honom hemförd, doktorn hämtades och satt hos honom, när jag kom från kyrkan. Han hade fått slag, talade oredigt och var matt och svag. Då jag sade till honom:

”Det är troligtvis hembud“, utropade han:

”Gud ske tack och lof! Han göre, som honom täckes!“

Han ville ej vara stilla, utan fortsatte att högljudt tacka och lofva. Då jag bad honom vara tyst för att ej förvärra det onda, sade han: ”Ja så, jag får inte tala nu. Jo, om Herren får jag tala!“ Så uppräckte han händerna, tackade och prisade Gud. Därmed fortsatte han, tills han förlorade sansen, hvarefter han somnade och under sömnen stilla ingick i sin Herres hvila af tonen följande dag.

Efter föredragets slut i missionshuset meddelade jag de församlade, att han, som så ofta läst och förkunnat Guds ord för dem, fått sluta sina dagar och ingå i den sabbatsro, som återstår för Guds folk. Underrättelsen därom framkallade djup rörelse och många tårar.

Hvad jag fick vara med om under dessa dagar, var åter för mig ett kraftigt vittnesbörd om att den, som stilla anförtror sin sak i Herrens hand, ej behöfver ängslas, utan kan vara viss om att Gud styr allt till en god utgång.

Äfven påmindes jag mäktigt om att evangelium är en Guds kraft till frälsning för hvar och en, som tror, samt att den rättfärdige är äfven i döden frimodig.

Guds kärleks makt.

Då jag en gång för många år sedan anlände till Jönköping, underrättades jag om att en fru, som var i stort behof af tröst och hjälp, för tillfället befann sig i samma hus som jag.

Hon var hustru till en man, som söp och miss-handlade henne på det ömkligaste. Eftersom hon ingen tröst eller glädje fann på jorden, ville hon vända sig till Herren, men då vaknade hennes samvete, och hennes synder ställde sig hindrande i hennes väg, så hon vågade ej tro, att det fanns någon nåd för henne. I sju veckor hade hon gått i de grufligaste själskval och frestats att ända sitt lif.

Efter ett samtal med henne om Guds nåd i Kristo och om Jesu kärlek till syndare blef hon lugn och glad, och hennes ångest upphörde.

I skymningen hade hennes man gått ut för att uppsöka och misshandla henne. En troende man mötte honom, de kommo i samtal om Gud och hans nåd, och genom talet om Guds kärlek bevektes den hårde mannen så, att han tryckte den andres hand och bad om hans förböner.

“Vår Herre är stor, och stor är hans makt, och det är obegripligt, hur han regerar.”

Vatten förvandladt till vin.

En gång besökte jag en kvinna, som bodde i en stuga en fjärdedels mil utanför Grenna. Hon hade varit sängliggande i tre år till följd af ett svårt olycksfall. Då hon nämligen en gång bar en mjölkbytta, hade hon fallit omkull och byttan kommit öfver henne, hvarigenom hon fått bröstkorgen krossad. Förut hade hon lefvat tanklös i världen, men i nödens tid hade hon vändt sig till Herren, och han, som ingen bortkastar, hade tagit emot henne och uppfyllt hennes själ med sin frid. Hon var mycket fattig och kunde ej äta hvad mat som helst, hvarför hon vid mitt besök ej på ett dygn haft annat att förtära än ljumt vatten.

“Men“, sade hon, “det smakade så sött, som om det varit vin.”

Och jag tänkte, då jag hörde henne berätta detta, att han, som gjorde vin af vatten, lefver ännu, och att hos nödens barn får han alltjämt göra sina största underverk.

Från **Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition** hafva utkommit och finnas att tillgå hos alla bokhandlare följande:

Gustaf II Adolf, hans person och betydelse.

Några minnesord vid julfesten för menige man. Med illustrationer. Af *Nils Löfgren*. Andra upplagan. Häft. 1 kr.

En med illustrationer försedd populär framställning af det stora ämnet, enkel och klar.

Tidskr. f. kristlig tro o. bildning.

D:r Martin Luthers lefverne 1483—1546. Med 20 stora och vackra illustr. Af *E. J. Holmberg*. Fjärde uppl. Häft. 75 öre, kart. 1 kr.

Uppgifterna äro hämtade ur de bästa källor och således fullt pålitliga. Det rika materialet är med stor urskillning användt och väl ordnadt, så att vi däri finna Luthers bild med pietet sant och lefvande tecknad. Författarens stil är enkel och lättfattlig, på samma gång som den är värdig och tilldragande, hvarför boken med nöje och nytta kan läsas af både lärd och olärd. Boken är egentligen afsedd för *svenska folket*, och vi äro fast öfvertygade därom, att hon skall bereda välsignelse och gagn i de hem, där hon får inträde. Det värde, hon äger redan genom sitt goda innehåll, ökas ganska betydligt af 20, mestadels mycket vackra, illustrationer, som af flertalet bland hennes läsare skola med nöje betraktas. Papper och tryck äro utmärkta, hvarför priset måste anses så lågt, att äfven denna omständighet bör i sin mån göra henne till folkbok. *V. f. Folkundervisn.*

Luther i sitt hem. Fritt från tyskan af *Georg Rietschel*. 2:dra uppl. Häft. 40 öre.

Den store reformatorn i sin kamp mot påfvedömet är en för alla bekant gestalt — husfadern i kretsen af de sina, den store kämpen, som i hemmet aflagt rustningen, torde däremot för mången vara en mindre känd bild. Det är just denna bild, som föreliggande skildring vill

för läsaren framställa och i några historiskt bestyrkta drag måla för oss det friska, sunda familjelif, som under tvenne årtionden utvecklade sig inom murarna af det gamla augustinerklostret i Wittenberg.

Det gör ett välgörande intryck att läsa denna på den strängaste källforskning grundade framställning af Luthers hemlif. Det fläktar oss från detta hem till mötes en frisk ande af renhet och fromhet, af glädje och allvar. Boken är att rekommendera som en uppfriskande och uppbygglig familjeläsning.

Luth. Månadsbl.

Per August Ahlberg, hans lif och verksamhet.

Utgifven af *H. B. Hammar*. Häft. 1 kr., kart. 1,25.

Detta är en varmt och innerligt hållen lefnadsteckning, till största delen grundad på Ahlbergs egna anteckningar och efterlämnade litterära alster. Det är sålunda i viss mening en självbiografi af den hänsöfne predikanten och bör därför läsas med intresse af hans vänner. Ahlberg var på sin tid en både värtalig och anderik predikant, mäktig i skrifterna. Och denna bok frammanar rätt lifliga bilder från hans friska och omfattande verksamhetstid, liksom den äfven visar utvecklingen och slutet af hans lif på jorden.

Det är en rastlöst verksam, ädel och originell mans lif, som i denna monografi möter läsaren. Få af vår kyrkas män ha arbetat som Ahlberg, och om än detta hans arbete af olika kyrkliga riktningar olika skattats, så måste dock alla vörda hans djupa gudsfruktan och lågande nitälskan för Guds rikes sak. Lefnadsteckningen är synnerligen intressant och lämnar ett värdefullt bidrag till kännedom om våra kyrkliga förhållanden under de senaste tiderna.

V. L.

Några tilldragelser ur Hans Henrik von Es-sens lefnad, meddelade af *honom själf*. Häft. 4 kr., klotb. 5 kr.

Har man väl börjat att läsa dessa enkla teckningar, fångslas man oemotståndligt och måste läsa dem till slut. Och det är ej gärna möjligt att undgå att af denna läsning spara ett lifligt och hälsosamt intryck. Ty man mötes af en varm ande, en ädel lifsuppfattning, som spårar Guds hand i allt, och af en omisskännelig önskan att få gagna, tjäna läsaren. Ej allt, hvad författaren skildrar, är just något så sällsamt, åtskilligt kunde måhända kallas bagateller, men framställt i den dager, i det evig-

hetsljus, som här skett, blir intrycket af det hela ändock mäktigt. Och i sin skiftesrika lefnad har baron von Essen fått bevittna mer än en tilldragelse, som borde komma den käckaste tviflare att omedelbart känna: det lefver dock en Gud. Kunde dessa skildringar utkomma i en billigare upplaga, så hade de alla betingelser att blifva en verklig folkbok i ordets bästa betydelse. *V. L.*

Vill man se, huru den gudfruktige ser i allt sin Guds nåd och skickelse, så bör man läsa sådana böcker som denna. *Heml. P.*

Det är med spändt intresse, man läser denna originella framställning om ett mer än vanligt skiftesrikt lif. *Karlsh. T.*

Lefnadsminnen af G. E. Beskow. Andra uppl. Häft. 1,50, kart. 1,75, klotb. 2,50.

Få personer hafva bland våra samtida varit mer allmänt älskade och vördade än den aflidne hofpredikanten Gustaf Beskow. Och detta med rätta. Ty hans barnafromma, hurtiga, manliga och rättframma karaktär var särskildt tilldragande för dem, som kommo i beröring med honom. Och hans kärleksvarma, själförsakande, trofasta väsen måste väcka genkärlek.

Lefnadsteckning af C. O. Rosenius. Hans vänner tillägnad. Fjärde uppl. Häft. 2 kr., v. b. 2,50, klotb. 3 kr.

Ur förordet till denna bok meddelas: Vissa, att Rosenii efterlevande vänner helst önska höra honom själf tala, och öfvertygade, att man genom hans egna bref får den sannaste bilden af honom själf, hafva vi, så mycket möjligt varit, sökt gifva detta arbete karaktären af en själfbiografi. Och har det sålunda lyckats oss att teckna denna bild af den käre läraren och vännen, så att däri framträder något af Guds kraft i hans svaghet, och får den blifva till uppmuntran och hjälp för någon själ och till huggnad för hans många saknande vänner, vore det en rik lön för arbetets möda.

Komminister Anders Norells lif och verksamhet. Af *J. Söderblom.* Häft. 15 öre.

Denna lefnadsteckning framställer en »präst i sin prydnings» och är ägnad att beveka andra att hylla och intill lifvets slut bli trogna den Frälsare, som var Anders Norells lif. *Hels.*

David Livingstone. Missionär och Afrikaforskare.
Efter säkra källor af *E. K.* Med porträtt. Häft.
1 kr., kart. 1,25, klotb. 1,50.

Vill man hafva en god, uppfriskande och intressant läsning, så erbjudes en sådan i denna sköna skildring af den store missionärshjältens troslif. *Hemmets Vän.*

Minnesteckning öfver Carl Johan Carlson, den förste svenske missionären i Kunama af Professor *A. Kolmodin* med porträtt. Andra uppl. Häft. 25 öre.

En man, hos hvilken Kristi kärlek är drifkraften för hans handlingar, få vi göra bekantskap med i denna korta lefnadsteckning. Vi hörde denne dyre, älsklige broder många gånger predika. Alla texter i bibeln voro för honom missionstexter, hvilkas utläggning var ett skönt utflöde af den rikedom af tro, kärlek och själfuppoffring, som bodde i hans hjärta. *Jönk.-P.*

Spridda drag ur prosten Lars Rosengrens lif och verksamhet. Samlade af Kommin. *C. A. Tollin.* Med porträtt och illustr. Häft. 75 öre, inb. 1,25.

Sällan ha vi haft tillfälle att anmäla en intressantare bok än denna. Det är en friskt, liffullt skriven teckning af en vår kyrkas på en gång ädlaste och originellaste herdar. Man ömsom ler och får tårar i ögonen vid skildringen af hans ovanliga personlighet. Känner ej den värde läsaren till Prosten Rosengren förut, så skynda och gör hans bekantskap i denna bok! *Sanningsvittnet.*

Ur minnet och Dagboken. Anteckningar från åren 1848—1897 af *B. Wadström.* Med 250 illustrationer. Tredje uppl. I del.: häft. 4 kr., klotband 5,50. II del. med 250 illustrationer i 4 häft. à 1 kr. Klotband 5,50.

Förf. lämnar många intressanta notiser ur sitt tidigare lifs erfarenheter och beröring med flera i vår kyrkas lif ingripande personer. Stilen är lättläst och flytande och rycker läsaren oemotståndligt med. Verket prydes af många illustrationer. *Ny Eckles. Tidn.*

PRIS:

Häft. 0.50

Kart. 0.75

